GretagMacbeth™ ColorChecker Color Rendition Chart
inches
centimeters
D50 Illuminant, 2 degree observer
Density
Golden Thread
Colors by Munsell Color Services Lab

MAPHAEUS
VEGIUS
PHILALETHES

HAIN 15925

RSY

195

THE GIFT OF
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

MAFFEI VEGII LAVDENSIS AD EVSTATHIVM PRAEFATIO.

Vm repeterem nuper animo Eustathi frater id q̄d ſę pe ſoleo: tam p uerſos in omni mortalium ſtatu corruptos q; uiuēdi mores/ at tenderem q; nihil non plenum fraudis & improbitatis: aggreſſus ſum nouam breuem q; &: ut puto: non iniocundam ingenii lucubrationem. quę &ſi primo conſpectu admirationē tibi fortaſſe ſit allatura q: q in condendis poematibus ſtudia mea hactenus impēderim liberam nunc p̄mum ſolutā q; dictionem amplectar: quum animaduerteris tamen diligentius rei de qua ſcribendum fuit inuentionem: nō modo non admiraberis ſed ultro &iā qualecunq; eſt quod egim? approbabis. Nā i primis nec ab poetę officio diſceſſimus: quod per ſe ſatis iſta ſcriptio atq; aperte manifeſtat. nec lic& poema ediderimus: potuimus facile opus dialogo contextum quod p̄ſertim neq; tragicum neq; ſatis comicum eſt adſtrictioribꝰ numeriſ explicare. Q; ſi qbuſdam fortaſſe uidebitur oratio nrā mordatior q̄ uel ego ſoleam: uel delicata multorum ingenia patiantur: rogatos eos uelim ut rationē animi noſtri ęquanimius ſuſcipientes exiſtiment nō tam me omnium hominum q̄ humanorum omnium ſtatuum uitam coarguiſſe. putent q; non ita damnaſſe

me mortales ſcelerum eorum/ ut nō aliquos tamē ex ſingulis eorum ſtatib⁹ credam bonę frugi ſemper extitiſſe. Hos ego: ſi qui ſunt temporibus noſtris. non dubito pro conſtantia uirtutis eorum libello meo congratulaturos. reliquoſ uero qui conſcientia flagitiorum ſuorum acti dicta omnium pariter & ſcripta in ſe iaci ſuſpicant̄/ uideo & accuſaturos ſuſceptū laborem noſtrum. & ut ad riſum ſunt faciles & aliquā/ do irriſuros. Sed age accuſent atq; irrideant ut lib&. quos certe minoris pendo q̄ floccos indumenti mei. Te autem germane chariſſime cuius egregiam uirtutem: & cum uirtute coniunctum mirum litterarum. amorē ac ſtudium intelligo: pſuaſi mihi: non poſtremum fore qui ſcriptiunculę noſtrę congratulatum ires. quem quoniam ita perſuaſi/ dignum & iam duxi inſup cui eam quaſi quodam iure dedicarem. Veritatem igit̄ noſtram ita uulneratā atq; cruentam uti deſcripſimus tibi mitto tanq̄ idoneo hoſpiti. Tu ipſam & amice & humaniter ſuſcipito: tractato q; non ſecus ac alē Philalethes. Proficiſcit̄ ſiqdē ea ad te libent̄. nā cum ſciſcitāti illi multum moreſ tuos integritatē q; uitę commēdaſſem: exiluit ſtatim gaudio & prę deſiderio quo te uiſendi correpta eſt ociuſ euolauit. Ornāt alii germanos ſuos auro & gemmis precioſa q; ſupellectile. ego te bonis diſciplinis: clariſ moribꝰ rectiſ q; uiuendi exemplis ſemper ornare ſtudui. quod & itidem facio in prēſentia: Sed cum fluxa illa & momentanea: hęc uero ſtabilia atq; ęterna ſint: quantum altera alteris prēſtent qui ignorat nō deſipit ille iudicio meo ſed inſanit.

PHILALETHES · VERITAS

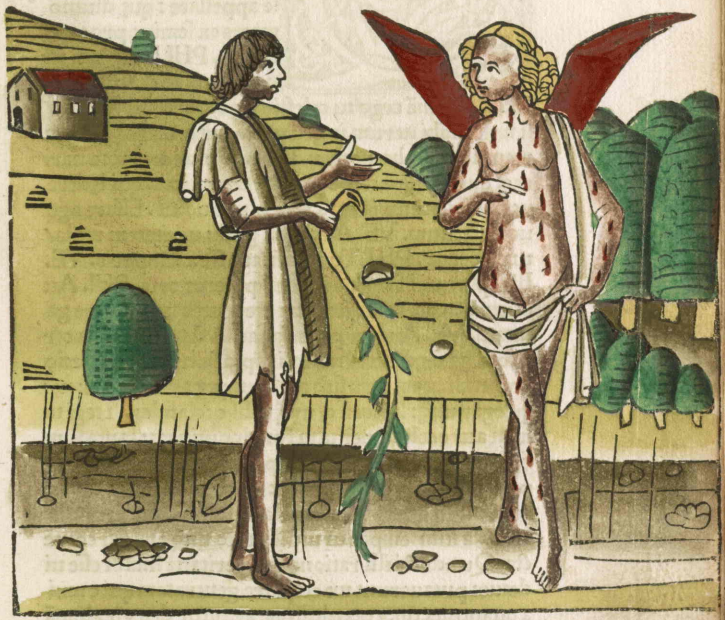

PHILALETHES

Ve nam es tu mortalium quę p uaſta hęc montium mãceſſa q̃ aliis uagaris loca? VE. Parce me mortalẽ appellare: quę diuino magis ex ſemine procreata ſum. PHI. Diuinum eſt ne numen tibi? VE. Vtiq̃ PHI. Quenã ergo tu cęleſtium es? dic mihi. VE. Etſi mille mihi iterum ingruant tormenta nunq̃ tamen meum ſubticebo nomen. PHI. Quid tormenta narras? quid eſt quod propter me extimeſcas? qui lędere neq̃ ſciui quempiã unq̃ neq̃ plane uolui. Effare age nomen tuum. VE. Alethiam graii: ueritatem me latini uocant. PHI. Tu ne ueritas filia temporis? VE. Illa ipſa ſum: ſed alio inde ex parente orta. PHI. Audiueram equidem quoſdam credentes ex tempore genitam. VE. Audire potuiſti facile. fuerunt enim certo qui ita crediderint: neq̃ inepta fuerit eorum ratio credendi. nam cum ſub apto ſemper aere degam: neq̃ tegar unq̃: latebriſq̃ unq̃ ulliſ occlaudar. ſi tegi tamen aut occludi per uim forte contingat: tanta ſum harum quas cernis alarum pernicitate: tanta q̃ corporis agilitate & aptitudine: ut necubi multum latere: a nullo quoq̃ diutius celari poſſim. quę proinde & nuda ſum ſemper ut uideſ nullo unq̃ amictu contecta. Qua ducti illi ratione quę ueritatis ſimiliſ eſſe uidetur: putauerunt me eo patre generatam qui omnia quantumcunq̃ occultiſſime agantur detegit aliquã

do atq; manifestat. Verum ut indubitatum parentē meum intelligas. audisti unq̄ magnum olympi recto rem ex cerebro genuisse sapientiā illam quam uocant pallada? Hęc mihi soror: ille mihi parens edita sum ego eodem partu: eodem semine. tāta q̄ est duarū sororum int nos uolendi ac sentiēdi paritas: tanta uultus faciei q̄ similitudo: ut utram uideris dicas in nobis nihil prę nominum appellationē differre. PHI O faustum hunc mihi diem meliore q̄ lapillo numerandum: quo tādem uidere te mihi ꝺtingit: cui? uidē dę incredibili iamdiu desiderio flagrabā: ppe q̄ tabescebam. per quas te nō quęsiui urbes? p q̄s nō uicos & oppida? qbus nō anxi? erraui siluis dum te quęrito? qbus non mōtibus? qbus nō inuiis & uastis locis? ut quam te unam animo mēte q̄ gerebam intueri saltem aliquādo possem. O lętum me hodie & pbeatum: cui quam nō inueni quęsitā totiēs: repire tandem inspera t? casus dedit. Sed tu dic. agnoscis ne me? VE. Haud agnosco te. PHI. Tuum ne philalethem q̄ non est alt amātior tui? VE. Tu ne philalethes meus? PHI. Philalethes. VE. Q optatū te offers mihi: quē nō minore uidēdi desiderio quęsiui ubiq; gētium. Quotiēs inuocaui nomē tuum atq; inclamaui. putauerā te ciuitates colere. frequentē esse int conuent? hominum Sperauerā tibi magnum esse & celebre nomē in populis. Sed qbus nunc te uideo errantē in aspis atq; desertis locis squalore obsitū: horridulum: ueste sordidulum: pallidulum: incomptū: soluagū: incognitum: despectū? qd mirū si nusq̄ tibi dum ubiq; te uocarē ex audiebar. O lętā me nō min? hodie & pbeatā: cui uo

catum te antea totiēs poſt longa tandem mala mea in opinatus hic dies atq; locus obtulit. Sed cur (edilſere mihi) tam incultus es & ueſte lacer: tam ſqualidus & abiectus? cur hęc habitas quę prę horrore ferę &iam loca refugerent? PHI. Edilſeram tibi ut lib&. Sed in primis: quandoquidem miſerabilior tua conditio uidetur: expone mihi cur tantis tu confecta uulneribꝰ tanto q; ſis cruore conſperſa atq; fedata: cuius olim tam eximiam eſſe formā accepam atq; liberalem. cuiꝰ ex ore candidiorem ſole &iam ſplendorem ſcintillare prędicabant: cuius frons neq; bilarior neq; triſtior: cuius aſpectus neq; deiectus humilius: neq; profuſus licentius: neq; euectus altius: ſed reuerenda q̄dā & formidabili q̄ſi maieſtate conditꝰ ferebat. Vbi nūc decor ille lōge lętꝰ longe q; charites illas exuperās? ubi nūc tāta illa formę dignitaſ ſimulacriſ &iam omnibꝰ emēdatior? ubi uenuſtas oris & elegātia? ubi capillorū rutilatio? candor corpis: honor oculorū & gratia? cur ĩmutata nūc omnia deformata: cōſpurcata: coinq̄nata: Quinā dic mihi ita te cōfoderūt cō foſſam q; ita crudelit affecerūt ut nullam uideā ſine uulnere ſine q; cruore uel minimā corpiſ partē. VE. Lōgū factura eſſem ſermonē ſi maloꝝ meoꝝ ſeriē omnē explicare uellē. q̄d ad auctores tamē ptin& poſſim eos breui uerbo tibi ſignificare: mortales ſcilic& a qbꝰ tā diu ĩ modū uulnerata atq; cruēta ſum. PHI. Mortaleſ ergo tantoꝝ tibi malorum auctores? VE. Mortaleſ. PHI. Quaſi diuinabā. nā eoꝝ ĩpbitas ſatis mihi ac ſup manifeſta eſt. q̄ſ &iā p̄ ifinita ſceleꝝ eo ꝝ turba ita ſū aſpnatꝰ ita dedignatꝰ: ut nō mō a dome

stica eorum consuetudine: sed & ab aspectu insup me prorsus abstulerim: satius ducens mihi existimans q̃ dulcius in his uastis solitudinib⁹ uitam agere: cũ hac uili & trita ueste cũ tuguriolo uel minimo quo uẽtos arceam capere tenues cibos. limphas habere in delici is: q̃ summa cum omnium diuitiarum atq̃ dignitatũ affluentia uersari inter tot portenta flagiciorum: q/ bus ad summum usq̃ omnia referta sunt mortalium tecta. Quę cum neq̃ oculis conspicere: neq̃ cogitati one prope sustinere possim: id factum est cuius cau/ sam a me quęrebas: ut tam incult⁹ & squalidus elege/ rim hęc horrẽtia magis loca inhabitare. Sed tu: oro: enarra mihi atq̃ a principio repete causas malorum tuorum: q̃s uti magna cum attentione ita graui non sine dolore auditurus sum. VE. Accepisti ne unq̃ ul las cęlestes uirgines ab optimo maximo q̃ parẽte me o ad mortales demissas fuisse? PHI. Hoc ex te cupio ĩ telligere. VE. Demissa iam ꝑdem concordia: Demissa pax: demissa iusticia & item pudicicia: demissę innu/ merabiles alię eximia specie cãdenti q̃ pudore uirgi/ nes: despectę uero a mortalibus omnes ludificatę: ꝓ fugatę: & per totum orbem exagitatę: ac demum un de uenerant regressę sunt. Demisit me postremo amã tissim⁹ mortalinm parẽs me⁹: ratus ꝓpter maiorem quã pręfero uult⁹ mei reuerentiam & dignitatem nõ tam graues modo me iniurias excepturã: Sed hono/ ri insup magno ac uenerationi apud illos futurã. Et si qd erat q̃d ꝓpter me animo angeret̃: id unum erat excellentia formę: corpis q̃ nuditas. quę eum coge/ bant obscęnas atq̃ impuras aliq̃rum: si quas offendis

ſem: manuſ uereri. Q uero longe cogitationem euẽ
tus fefellit. q̃ longe alia crudelitatis magiſ q̃ obſceni
tatis facinora extimeſcenda erant! quę tot ac tãta ſuſ
tinui: ut cum audieris prę inhumanitate uix illa cre
dibilia tibi uideant. PHI. Ni fallor eędem intellige
re uideor pręcipuoſ inter mortaleſ tanti ſceleris reoſ
VE. Quos? PHI. Circulatoreſ & uanoſ q̃ſdam noua
rum artium oſtẽtatoreſ. q uel fucatiſ herbarũ ꝺcinna
tionibus uel fictarũ imaginum geſticulationib⁹ illu
dunt maxime rudi populo. qbus nihil eſt ueritate a
lienum magis atq; incognitum. VE. Parũ uel nihil
habeo q̃ iſtoſ accuſem. Nam ludũt magis q̃ lędũt eoꝝ
artes. PHI. Mimi ergo te lęſerunt & hiſtrioneſ. q q̃s
uolũt hominum geſt⁹ & uocem ipſi effingere & emẽtiri
poſſunt! VE. & hi min⁹ q̃ ſupioreſ. Nam offendũt ne
minẽ unq̃: delectant autẽ quenq; iocis & ſalibus ſuis.
PHI. At credo man⁹ intulerint q impoſturã faciũt:
conãtes uim naturę inferre dum ignobiliores metal
lorum materias in p̃cioſiores uertere atq; adulterare
uanis artib⁹ ſuiſ contẽdunt: ut uel diteſcãt magiſ: uel
quę nõ ꝓſunt ſupſticioſo q̃dam ſtudio magis inueſti
gent. VE. Deplorãda ſunt aliũde graui⁹ uulnera me
a: q̃q̃ & non nihil (fateor) me lęſerunt bi impoſtoreſ.
Sed puniunt⁹ ſatis ſtulticia ſua. nã deluſi tãdem impo
ſiti q; ſuis p ſemet impoſitionib⁹ redigi ſolent ad ſum
mam calamitatẽ. PHI. Lęſerũt te ne forſitan aruſpi
ceſ & aſtrologi cęteri q; q diuinationẽ aliquã ꝓfitent!
q uarios uitę mortiſ q; euẽt⁹ prenunciãteſ tũc fallunt
maxime cũ certi⁹ ueriuſ q; uẽturum aliq̃d ſe intellex
iſſe arbitrant. VE. Neq; boꝝ ullã in me iniuriã que

ror. Nam quo abſconditam magis futurarum rerū rationem aperire atq; notā poſſint efficere / elaborāt plurimum & inſudant. q ſi minus q̄d conati ſunt exequuntur adſcribendum id magis eſt debilioribꝰ ingenii neruis ac uiribus q̄ prauitati ulli & malignitati. PHI. At cogor &iam de philoſophis male ſuſpicari. q cum abſtruſa queq; naturę ſcrutari morū q; rationes fundare contendant: tot contrarias inter ſe excitant lites explicatas q; nondum concertationes: ut nulli adhuc certa eorum quę tradūt ueritatis uia patefiat. VE. innocentiſſimaſ & bi q̄ ab iniuria mea manus habent. q &ſi falſa opinātes ſępius magis irretiātur erroribꝰ: inueſtigandi tamē ueri una omnium ac par eſt intentio. ad quod pro ſuo quiſq; captu diuerſa ducitur opinionum uia. PHI. Qui tandem reſtāt q tantis te affecerint malis niſi gerrarum ineptiaꝝ q; pleni logici? qui mendaciis ſemper & cauillationibus certantes nunc currentes ſedere: nunc ſedentes currere credi uolunt. atq; nunc homines aſinos riſibileſ garriendo adſtruere conantur. VE. Haud iſtud quidem dixeris. nam pręcipui ipſi ante omnes quos memoraſti: ueri cultores ſunt. cuius quęrēdi indagandi q; gratia proponunt tales quaſi quaſdam ambitiū culas deliramentorum q; imagines. ſed ſolida eſt eorum uis atq; arguta. neq; gerrarum ut inquis ac ineptiarum plena. PHI. credo omnia ut narras. nam nunc in mentem ueniunt certiſſimi omnibꝰ q; notiſſimi hoſtes ac inimici tui. VE. qui nam? dic obſecro. PHI. Quis neſciat poetas confictis neſcio quibꝰ nugis ac fabularum portentis totum orbem impleuiſſe

VE. Quę indigna audio? PHI. Cur indigna? VE. Nam nullum est mortalium genus a quo magis q̃ ab bis uenerata: aucta illustrata q̃ sim. PHI. Cur ergo uulgo fert̃ poetas õnia fingere & emẽtiri? VE. Cur & multa alia uulgo ferũt̃ uana. stulta mẽdaciora q̃ iis quorũ poetas insimulant? q̃ cum corticem rerum: ut aiunt: tãtum intelligãt: ea &iam tantũ diiudicãt quę oculis exterius apparẽtia intuent̃. Sed ad cognoscendas magnas arduas q̃ res oport& latẽtes celatas q̃ eorũ quę dicuntur rationes intro speculari pensare q̃ uim omnium castigato lõge ac perpenso examine iudicii. ad quod penetrãdum nulla hebetis & crassi uulgi uis q̃ntũlib& magna & acris sufficere potest. PHI Et quid in se habent poetarum carmina q̃d lateat uerum: fidele: magnificũ: dignum q̃ uenerationẽ? VE Quicquid ad intelligẽdas uarias regum ac populoꝝ res gestas ꝓtin&. uel ad cognoscenda archana naturę morum q̃ & utę salubria instituta conducit. Nam a nulli? sapientię ꝓfessore melius q̃ a poeta diuersorũ temporum ac locorũ uices situs & gesta scribunt̃. ne q̃ philosophi naturę morum q̃ rationes melius: neq̃ astronomi cęli astrorum q̃ uim ac meat? doctius: ne q̃ musici uocum numeros & concent? elegantius: ne q̃ cęterarum quic̃ suarum artium prędcepta fidelius q̃ poetę tradunt. atq̃ ideo excellenti quadam denominatione poetę q̃d idem est ac factores appellati sunt. Qua in re nõ pauci seipsos deceperunt. qui cum uix pinguem quendã ac iudicio satis suo resonãtem canorem: syllabarum &iam debitã ꝓportionẽ uiribus suis expresserũt: actutum se heliconis aquas plenis fau-

cibuſ hauſiſſe: atq; in ſummum parnaſi cacumen aſcē diſſe arbitrati ſunt. Et cum cunctis in diſciplinis cuiq; ſua & ſi mala placere uideamus: mirum tamē eſt q; in poeticis maxime id uicio datum ſit ut ingenio q̄ſq; ſuo blandiatur: ut inepto q̄uiſ deferat quiſq; carmini ſuo ac tribuat multum: ut nemo nō muſam ſuam ueluti ſimia gnatum ſuum charipendat laudet atq; intent? admiretur. At pnecſſaria eſt ad inſtruendum carmē longa auctorum & qdē eruditorum lectio: lōgus & inundans litterarum fluuiuſ: qui abundanter ſuppeditet tanta quę dicenda poetę incumbunt. Petenda ſunt pueſtiganda q; diligent nota quęq; & propria atq; reb? ſuiſ cognata uocabula. Aduocādę ſunt non plebeię aut ſeruiles: ut ita dicam: ſenteucię. Sed quę a uulgi fece ſegregatę nitido q̄dam decore ac uenerabili ſui maieſtate reſplendeāt. Sed pręter hęc q̄d maius reſtat: opus eſt grandi & ꝓmpto atq; acri ingenio q̄d cogitationes ſuas facilit exꝑmere: polite ordiri: luculenter narrare queat. q̄d uerba ſentēciaſ q; ſciat artificioſe uerſare: uarie diſtinguere: apte cōtinuare: quod caſtigate: conciniter q; loqui moderari auribuſ: & ꝓ rei cuiuſq; dignitate ſublimiter: preſſe: cōcitate: tempate: omnia ꝑſequi poſſit. Quę cuncta q̄niā arduum ac difficillimum eſt aſſequi: ideo qui boni probati q; poetę extiterint rari qdem & phœnicis iſtar in lucē ꝓdierūt. Sunt q; eoꝝ ingenia diuini magis muneris q̄ humanaꝝ uirium. q̄ cū tot ligati ꝺſtricti q; ſint uocum ac menſuraꝝ legib?: tot uocati a diſſerendis uariis reb? & diſciplinis: haud facile illis eſſet omnia ꝑpetuo fęlici q; ſtilo cōplecti: niſi adiuuāte

inſtigante q̄ dei miro aſſenſu ac ſpiraculo atq̄ do/
meſtico contubernio: caleſcente q̄ diuini ſpiritus i/
gni q̄dam ac deflagrante magis incēdio. quos idcir
co &iā furore repleri & debacchante quaſi quopiam
p̄fluuio ſpiritus circumactos futura ſępius p̄dice
re manifeſtum eſt. Nam poſtq̄ dulciſ illa flamma cō
caluit: mox uileſcere humana: p̄pria uero fieri & ſa
pere diuina incipiūt. tum rapit᷑ mens corporei ſui
quaſi ergaſtoli oblita: agitur q̄ tanq̄ cęlo uaga & li
bera: fruit᷑ q̄ delicijs ciuſ prophano uulgo incogni
tis. quas & ſi nō guſtu certo: at imagine ſaltem & o/
dore quodam cui? ſuauitudo facile nunq̄ explicari
poſſet: attingit. Proinde q̄q̄ licentior eſt cauſa poe/
tarum: q̄ ueluti reges atq̄ imperatoreſ quaſ uolunt
ſibi litterariaſ legeſ rogant exempti a communi qua
cęteri coartant᷑ grammatica ſimul & hiſtorica neceſ
ſitate. Inde fit ut q̄ liberiores eorum terminos ac
fines: officii q̄ ipſorum laxiores habenas ignorāt:
mirentur accuſent q̄ tantum q̄ fingendi queq̄ ſibi
licentiam uendicarunt. Sed ſi intelligerent diuer/
ſum longe ab hiſtoricis cęteris q̄ ſcriptorib? eorum
officium: cognoſcerent q̄ diuinam mentis ipſorum
concitationem: qua ſuccenſi magno q̄ quaſi p̄cipi
tes impetu rapiuntur: nō accuſarēt modo ſed com/
mendarent inſuper maxime uelatas quas ipſi intex
unt figuras rerum q̄ figmenta. Nam quum carmē
non ſine furore mentis diuino q̄ afflatu exp̄mi poſ
ſit: occupatum haud eſſe conuenit poetam in uul/
garibus quibuſq̄ ac minutiſ rebuſ: Sed excellentem
& cum deo fabulantem atq̄ iocantem ſpiritum ne/

ceſſe eſt liberum agi. & res geſtas nō hiſtorici more
cuius pedeſtre magis ac ſeruile eſt officium : ita ex/
plicare ut ſub inſtrumento publico & fide teſtium
tabellionis q̄ auctoritate claudi uideantur . uerum
ſicut uaticinantes & Apolline pleni ſolent: oportet
rem quanq̄ ita ut eſt ueram exprimere : exprom/
ptam q̄ non cum nuda & rudi ſimplicitate apertam
oſtentare: ſed cum uariis decoris q̄ uelamentiſ: tor
tuoſis figurationibus: obliquis q̄ traductionib⁹ in
uoluere: atq̄ per dulces fabuloſos q̄ quaſi q̄ſdā am
bit⁹ & ambages magnarum rerum ueritatem ſigni
ficare : q̄ feſtiuiorem ſic illuſtrata acquirat ſermo /
nis uenuſtatem & leporem cultum q̄ decentiorem.
feſtiuior q̄ taliter ac decentior facta ſummis tantū
& pręſtantibus ingeniis perſpecta innoteat. craſſis
uero & deiectis qualibus iners totū abunde ſcatet
uulgus ignota penitus atq̄ abſtruſa deliteſcat. Pu/
det ſiquidem poetam tam precioſam ſupellectilem
ſuam omnibuſ paſſim niſi lectis & perfectiſ dare tra
ctabilem atq̄ domeſticam Hinc eſt unde inualuit a/
liquando uana ea q̄rundam inſcicia q̄ quoniam tan
tum quod oculis ſubiectum habent intelligant: au/
ſi ſunt tam myſtico poetarum artificio calumniam
inferre: mendaces eos & falſoſ appellantes propter
blandas quas commenti ſunt & prurientes fabulas
neſcientes uero poetici officii modum cuiuſ nō tam
proprium eſt ſanctis prodeſſe exemplis & inſtitutis
q̄ dulcibus inſuper oblectare uerborum inuolucris
& figuris. q̄buſ ueritatem rerum & magnitudinem
nō: q̄d falſo ipſi putāt obtenebrarūt & diminnerūt

sed exornarunt magis digniorem q̄ ac relucētiorem reddiderūt. PHI. Magna de poetis narras. VE. Et quę magna & quę uera sunt narro. PHI. Et quę uera ego quoq̄ esse puto. Sed expone tu mihi: q̄ te ita cruentauerūt. VE. Exponā tibi ex ordine. Q̄ primum enī iussu magni omnium parētis descendi in terras: libuit p̄us q̄ cōuenirem mortales: inuisere inferna loca. ubi q̄nto honore fuerim ab omnib⁹ illius regni īcolis susceptа: nuda q̄ a nudis ipsis hospitata nō possem facile ullo sermone comprehēdere. adeo me rigidus & incultus Charon: adeo me seueri & duri iudices & pluton ipse magn⁹ cęteri q̄ omnes libenter aduentantē uiderunt: uisam q̄ admirati reueriti q̄ maxime & uenerati sunt. Mox īmortalium orbem iterarripui credens &iam maiores longe ab bis honores adsecuturā. ita me uana decepit credulitas mea. Tum p̄mos offendi ingentes bellatorum exercit⁹ cū multis munitissimis ad expugnādas ciuitates machinis. PHI. Nūc rem intelligo. ipsi ergo illi suis te gladiis & hastis tam acriter cōfoderunt. VE. minime. &si enim infinita cōtinue committāt flagicia: nūc horum opes diripiant: nunc illos afficiant uulneribus: nunc alios iugulent: mētiunt tamē nunquā. PHI. Quonam modo? VE. Nam non minus impudētia sunt eorum dicta q̄ facta. q̄ cū multa crudelissime rapacissi me q̄ faciant: nō aliter tamen ac fecerint se uel fecisse uel facturos esse unq̄ cōfitentur? PHI. Probe. Sed q̄ te: tādem dic: ita grauit afflixerūt. VE. cōspicata tu uastum pelag⁹: animo uersare cępi terras ne prius an maria inuisere: uicit q̄ sentēcia ut ad minus frequen

tatas turbis undas me conuerterem. At uix illuc attigeram conscenderam q̧ naues q̃ primum tunc aculeos malorum meorum experta: conspexi tantam scelerum omnium turpitudinem quantam: nisi his oculis hausissem: nullo unq̃ modo ante mihi persuadere potuissem. Horrendum dictu: uidisses ilico in me omnes impetu facto correptis totam flagellare mali rudentibus. quibus cęsę contusę q̧ grauiter mihi scapulę nigrorem adhuc suum atq̧ liuorem aperte testantur. Tum ferire gubernaculis: clauis: antemnis: arpagonibus: tonsillis: remis: contis: anchoris. tum iacere trocleas: portisculos: supara: artemones: scalas: parastatas transtra: tabulata amplustria: summa q̧ &iam mali carchesia. Atq̧ his ego ita primis malis pulsata: cruore q̧ non modico conspersa proripui me inde ocius: petii q̧ terras. tum ibi statim aspicio latam & aṕcam planiciem: patentes campos: saltus: uineas: prata: hortos: insudantes q̧ in iis longo opere indomitos agricolas. q̊s &si olim astrea dum ab immortalib⁹ emigrassem postremo loco inuiserit: primo tamen ego cõuenire statui propter rudiorem simpliciorem q̧ ipsorum naturam: rata & proinde humaniores obsequentiores q̧ erga me illos futuros esse. Concessi itaq̧ illuc cõtemplata q̧ eorũ mores uidi quę uidere dolui furta: rapinas: insult⁹: audaciã: plura q̧ alia & grauissima scelera Vix autem eos dulciter amice q̧ salutauerã cum sti

mulis primo acſi bos illis uiſa eſſem me pungere. de
hinc ſtiuas: bures: uomeres: aratra: denteſ: iuga: ra
ſtros: birpices q; dētatos ī me mittere aggreſſi ſunt.
putatorias &iam falces meſſorias ac fęnariaſ. tum p/
cutere me acriter cylindris: panniculis: tribulis: uā
nis: uentilabris. tum ligonibus: bipaliis: ſarculis: bi
dentibus: tutiis: fuſcinis: runconibus: raſtelliſ: fur/
culis: palis: pticis: cratibus: corbibus: qualis. Diſceſ
ſi ab eis tandē tam immaniter uulnerata. & in urbes
tanq̄ in tutiſſimum diuerſorium ſaluberrimum q; la
borum meorum leuamē ꝺfugi. cogitans uero q̄nam
ex omnibus q urbes colerent modeſtiores eſſent atq;
ſanctiores in animum induxi mihi ſacerdotes p̄mū.
Iter itaq; fuit mihi ad templa araſ q; magnorum cęli/
tum. ſpeculata q; itidem ibi diligent mores habit? q;
ſacerdotales: delectata ſum certe p̄mo eorū congreſ/
ſu. Nam decens ſuus erat habit? pariter & inceſſus.
deinde inuocant ſępius dei adiutorium: uel p uiuen
tibus ſanctam pacem: uel p defunctiſ reqem: uel pro
uniuerſiſ ueniā & miſericordiam implorāteſ: diuinaſ
ſemper laudes ſublata uoce reſonabāt. Non nulli &/
iam publice declamātes nunc uirtutes ſumma laude:
nunc uicia graui accuſatione pſequebātur: atq; ab his
deterrebant: ad eas magnope quenq; inuitabāt. Pla/
cuit mihi hęc exteriorum uitę eoꝝ facies pręſertim q;
in dei maximi & optimi collaudatione quo nihil fieri
poteſt melius aut dignius: ſemp eos occupatos uide
bam: cupiens q; in eorum ſtrictiorē uenire familiari
tatem. introiui incontant ſecretos &iam ipſorū tha/
lamos. ubi pręterēo quę uiderim ſingula exteriorib?

minime interiora reſpondentia. Sed id ſaltem non o
mittam qui attrectantes frequenter lectitantes q̄ bre
ues quoſdam codices: a quorū breuitate nomē &iam
illiſ conſonum indiderūt: cōcitato q̄dam & pręrupto
oris motu ferebant. bibliētis q̄ inſtar amphorę mul/
ta magis quaſi obmurmurabāt q̄ pferebant. in q̄bus
quātum coniectura carpe potui: diuinas q̄s ſupra me
moraui pactiones atq̄ inuocationes faciebāt. Sed ne
q̄ ego quę dicerēt facile accipiebam: neq̄ ipſi: ut arbi
tror: plane intelligebant. & ſi qua erant quę percipi
poſſent: ea tantum erant neſcio quę uerba titubata.
quę magna cum labiorum feſtinatione ac confuſione
perſtrepebant. Nec mora: magno in me cum inſultu
proruerūt. correptis q̄ breuib⁹ illis libellis ſuiſ in o/
culos colliſerunt atq̄ contuderunt: ut dexterum pe/
ne hunc mihi quē lęſum adhuc uides: eruerint. Tum
acerriſ: arulis: cādelabriſ: cęreiſ: emūctoriiſ: lichnis:
lampadibus ſacris q̄ omnibus uaſis. atq̄ ipſis poſtre/
mo quę ſummum cęli regem hominum q̄ liberatorē
affixum ſuſtinebant ſacratiſſimis crucibus ita me inſe
ctati ſunt: ut prope tunc mihi deſperandum omnino
eſſe putauerim. Sed aufugi inde ctiuſ ſubiacenſ mul
tum tam uanę crudelitati deceptæ q̄ de his opinioni
meę. Egreſſa uero fores templorum: neq̄ uidens ad
quos me conferrem: euolaui in plateas uias q̄ pu/
blicaſ. Quot tum mihi & quanta ſe palam obiecerunt
undiq̄ mentium uendentium q̄ inter ſe uelamenta
atq̄ mendacia. quanta mercatorum redemptorum q̄
piuria: proſonetarum iuolucra: inſtitorū fraudata

negocia: numulariorū ꝓstituta lucra publicanorū audaciſſima ſcelera. quantę artificum deceptioneſ & deprauationes: quāta nō uirorum modo ſed & fęminarum inſup atq; puerorum mentita uerba pariť & facta. q̄nti & horum fuci. q̄ntę nebulę. q̄rum: q̄d deteſtabili? eſt: eo magis & indoles probat̄: atq; magnū aliq̄d de ſe polliceri prędicat̄ q̄ mētiri ac magis fallere aſſueſcūt. Fęminę in me p̄mę tecerunt fuſoſ: coloſ: uerticulos: glomera: mataxaſ: panulas: tibicines: radios: penſa: acus: calathos: thecas. tum gēmas: lapillos: uniones: uiriolas: ānulos: īaureſ: armillas: cheſidros: dextralia: lunulaſ: torqueſ: catellas: murenulas: peuſcelidas: ſemicinctia: mitras: anademata: diſcriminalia: calamiſtra: ſpecula: matulas: olfactoriola: ſudariola: ſcalptoria: dentifricia: dētiſcalpia: auriſcalpia: atq; innumerabilia quę magis &iam me lęſerunt unguētaria uaſa elegantioriſ q̄ neceſſe ſit formę cauſa parata. Poſt puerorum ingens & conferta turba raptim me fuſtib? ac ſaxis impetierunt. Tum populi longa multitudo ut bincinde cōcitata fugiebā. atq; omni ex genere artifices quę ꝓ ſuo quiſq; uſu parata habebat inſtrumēta magno cū furore in me miſerunt. Vidiſſes uolitare laniorū: cetariorū q; mēſaſ: trapezophora: trutinaſ: pondera: ferramēta: hamoſ uncos: retia: curricula: naſſas: cultros: machaeras: dolabra. Cocorum piſtorū q; abena: cacabos: chitropedes: creagraſ: uerua: craticulaſ: teſtas: ſartagineſ: patinaſ: olas: fidelias: lebeteſ: mortaria: pila: rudeſ: alueos: ſcaphas: labra: cribracula: palas: rutabula: batilla: fuſcinulas: forcipes: uncinos: ſcutellaſ: pro-

mulſidaria: parapſides: cochlearia: quadras: lan
ces : catinos: cauponum ciatboſ: ſcipboſ: urceo
loſ: oenophora: pateras: obbas: trullas: caliceſ:
phialaſ: colũnaria: amulaſ: cãtharoſ: aſchophaſ:
lagenas: congios: ancones: cymbia: crateres: ã/
phoras: cados. Pictores: pugillares: ſtilos: colo
reſ: peniculos: ſpongiaſ: conchaſ: cauteria. ſuto
rũ forfices: acuſ: formaſ: menſuraſ: ſcalproſ: ſu
bulaſ: mucroneſ: digitalia. Calonũ q̃ ac omnis
generis fabrorũ forpiceſ: malleos: incudes: fol
les: ſecureſ: fibulaſ: feſtucaſ: uecteſ: trullaſ: per/
pendicula: normas: regulas: amuſſeſ: moduloſ:
circinoſ: tornoſ: manipbureſ: limas: tela: ſcaphi
a: ſerras: dolas: aſcias: terebras. Medicorũ ton
ſorum: pigmentariorum q̃ peluеſ: cucumaſ: no
uaculaſ: forpiceſ: cucurbitulas: coteſ: ſcalpelloſ:
ſpecilla: uoſellas: hamulos: modiolos : diocles:
ſcaphia: matellas: pixideſ: piperatoria: mortari
ola: piſtillos: rudiculas. Quibus in me diu gra
uiter q̃ ac grandinis more ruentibus pene tan/
dem deficere cępi : quum rotabar undiq̃ & exa/
gitabar incerta mei ac anxia : nec quo diuerterẽ
tutum ullum conſpiciens locum: ecce pueni for
te ad fora publica. ubi & mira intuens cum gra
uitate prętores atq̃ prędes multam item toga/
torum capiciatorum q̃ hominum turbã q̃ uel iu
dicabant uel procurãteſ ipſi cauſas aliorum dice
bãt: allecta ſum p̃mo ipſorũ aſpectu: nam & ſin/
gulari uidebant̃ prędi ti modeſtia tũ & lõgiores
laxiores q̃ eorũ togę magnã ſimul & ſapientiam

& uitę integritatem oſtẽtabãt. Acceſſi ergo ꝓpius ad
eos exiſtimãs me de charybdi iam ſecurum i portum
applicuiſſe: cum ſubito incircumſpectam latrãtib⁹ ca
nib⁹ in ſcyllam uideo me delatã ac prẽcipitatã. Nam
quas ibi non audiui horrendas latrantum cauſidico
rum uoces! quas non iudicantium iniquas interlo/
cutiones atq; diffinitiones! quas non uidi prętorum
ambitiones! q̃s nõ aduerti tabellionum ſcribarum q;
falſitates! quos &iam cum ꝓmo adiuuiſſem tanq̃ hu/
milioris conditionis homines: mirum ut q̃ntoci⁹ ca/
lamariis ſimul atq; glaphiariis thecis: calamis q; ac a/
tramentariis uaſis: ſcalpellis: &iam & cęteris ſcripto
riis ferramẽtis ſuis in os mihi oculos q; acrit̃ inſulta/
uerunt. Mox acri⁹ q̃; & impudenti⁹ ꝓterue in me au
ſi prędides: aſſeſſores: circũlatrãtes q; undiq; illi ſcyl/
łei canes: tã lõg⁹ tã q; uenerabilis ac togat⁹ ordo: atq;
i me primo unguibuſ debinc dentib⁹ crudeliſſime ſcę
uientes dilaniarunt totum mihi atq; ubiq; corp⁹ ex/
ederunt. quorum quotienſ recordor caninã illam ra
biẽ: morſus uenenatos: famẽ q; nõ min⁹ ticiano uul/
ture ardentem & indomitam: contremiſco totiẽs de/
ſtituor q; tota pene prę recordatione. ita mihi pene/
trauerũt ultimos &iã cordis receſſus ut boꝝ compa/
tiõe ꝓra certe quę excepam q̃uis amariſſima uulne/
ra prope dulceſcerẽt. At poſtq̃ defeſſi ꝓus q̃ exatiati
ſunt malis meis liq̃re me tãdem. Ego uero q̃ntũ uul/
nerum acerbitaſ magnitudo q; ſinebant maturaui in
de fugã. & quę unica tãtũ reſtabãt loca cõtuli me ad
curiaſ ꝓncipũ atq; eoꝝ q ꝓncipib⁹ aſſiſtebãt potẽtioꝝ
boim turbulẽtiſſimaſ turbas. Neq; uero dicã q̃ paſſim

ibi ſingula uiderim licentiora &iam q̄ quę ſupra re/
cenſui. Loquantur pro ſe conculcati pupilli: flentes
uiduę: egentes ꝓſtrati: innocētes damnati: optimi q̄
q̄ acculſati: ꝓſcripti: mulctati:. Illud tantum memo/
rabo q̄ prę indignitate rerum tāta commota ſum cō/
miſeratione: ut quum innumerabilib⁹ iam corporis
uulneribꝰ exhalandam uſq̄ ipſam animā confecta eſ/
ſem: maiore tamen cū dolore & anxietate tulerim no
uum id animi uulnus quo ꝓpunctam tranſfixam q̄ ī
credibilis quedam me tot ac tantorum malorum pra
uitas affecerat. tam grauis erat atq̄ miſerabilis facies
eorum. Que quum uiderē non magno poteram ſine
horrore ītueri. Miraris forte pietatē teneritudinē q̄
animi mei. ſed miraberis longe magis furorē eorum
qui longo in me cōcitato agmine quaſi debacchantes
nō ferro quidem me extinguere(nam extingui haud
poſſe me ferro intelligebant)ſed pugnis: ſaxiſ: calci/
bus q̄ cōtundere: ſtrangulare q̄ laqueis: promptum
certū q̄ mortis meę genꝰ arbitrati ſunt. q̄ nec dēti cō
tuſam &iam & ſtrāgulatam rotare demum per pedes
ac quaſſare illidere q̄ terrę pro ui ſua quiſq̄ conten/
derūt Quibus tantis malis affecta poſtq̄ non tam ra
biem exatiauerūt ſuā q̄ extremum (ſi quidē adhuc re
ſtabat)ſpiritum me exhalaſſe crediderūt: eiecta ſum ī
pomerium urbis tanq̄ uiliſſimum cadauer depaſcen
dum canibus atq̄ feris alitibuſ. Sed quas non inueni
cunctis &iam hominibus mitiores feras & uolucres!
quid referam q̄nto me ſtudio & amore ꝓſecuti ſunt ī
primis canes tum corui & uultures cęterę q̄ aues &/
iam immaniores. qui conglobati catuatim omnes aſ/

ſiſtentes q̄ mihi certabant nunc hꝫ plaudere alis: con
queri dulciter & cōdolere: purgare roſtris uulnerū
ſaniem: nūc illi pedib⁹ cauda q̄ blandiri / lingere uul
nera plagas q̄ mulcere donec quę ſuperat adhuc ſcin
tilla uitę meę caleſcere redire q̄ ſenſim in ueterē flam
mam atq̄ reſtitui cępit. Quid cū iam ualentior facta
inde ſeceſſiſſem? quid narrabo tātum? nō canum mo/
do & alitum ſed leporum & iam urſorum / tigrium /
omnis q̄ generis ferarum expta ſum manſuetudinē:
prope q̄ dixerim humanitatem: Nam poſt longa quę
ſuſtinuerim mala quum ex urbibus omnino ſtatuiſ/
ſem migrare / in abdita loca perrexi in ſiluas & nemo
ra tanq̄ ſecuri⁹ in refugium uitę meę. Nec uero me/
a me fefellit opinio. nam quanta me p̄us homines af/
fecerāt iniuria / tanto poſtea me honore ſilueſtres fe/
rę atq̄ alites. a quibus tam amice ſuſcepta ſum tam ſe
dulo ſemper & officioſe comitata: ut: quod de homi/
nibus ante credideram / uiderent ipſę humanos mo/
res: mutata utrinq̄ natura: ſibi uidicaſſe. Debinc ue
ro capta deſiderio: ut fuit: plura inuiſendi conſcēdi
altiora hęc colliū atq̄ mōtiū loca. in q̄bus & multos
iā erraui dies. neq̄ mortaliū quenq̄ adhuc offendi p̄
ter te. cui⁹ p̄mo & iam aſpectu offenſa nō potui nō ti/
mere: memor eoꝝ quę tibi r&uli a mortalib⁹ ſuſtinu
iſſe. tū ſecuꝝ paulatī recepi animū: poſtq̄ inter loquē
dū tā manifeſta egregię uirtutis tuę ac demū amoriſ
ſigna demōſtraſti: q̄n maiorē in modū admirata fui i
ipſo ſermoniſ aggreſſu: q̄ te unum ex omniū morta/
liū turba ꝟueniſſem tā mitē: piū: rectū: tā q̄ ſingula/
ri p̄ditū bonitate. Sed philaletbem poſtq̄ te meum

esse intellexi: quē & prēcipuum & ante omnes unum
ut inuiserem iusserat parens meus: conuersa sum ili/
co ex admiratione in maiorem gratulationem: quę
te mihi aliquando oblatum habuissem: ut cum ad pa
trem meum reuerterim possem post longam reliquo
rum mortalium in me crudelitatem ac immanitatem
tui & iam unius summam uere q̄ ab illo mihi prēnun
ciatā humanitatē & pietatem referre. PHI. O quę au
dio tristia: dira: infanda: execranda. O ferum: cru/
dum: immane: barbarum: O impudens: O pestilens
mortalium genus. O quę debiscat uobis terra depe/
reat q̄ tota chasmate. O tolerātissimum magnum to/
nantem. O fulmina quid cessant tua? O inanes: O ex
tinctas iam faces tuas. O inulta sic abibit tanta uora
go: flagiciorum tanta licentia. VE. Noli tam graui/
ter angi Philaletbes. satis ac super enim pęnas dabūt
miserrimi mortales. Sine tantum ad parētem meum
redeam: narrē q̄ tam prēclara quę tibi eorum bene/
facta memoraui. patientissime longe q̄ quidem sunt
aures ei. sed baud surde tamen. Sustin& diutius ille
peccantes q̄s puniat acrius tandem atq̄ castiget. PHI
Nisi iam p̄dem satis perspectam habuissem impurita
tem hominum: q̄ unq̄ adduci modo potuissem ut tan
ta quę uel uideo uel audio crederem teterrimę crude
litatis exempla. VE. Pone iam questui modum. PHI
Et pono quidem. Sed tu: oro: priusq̄ abscedas digna
re tātisper domum meā inuisere mecum q̄ qescere: ut
in p̄speriorē ualitudinē restituta: ac tam atra uulne/
rū a tabe purgata possis demū mūdior: elegantior q̄
parētē tuū cōuenire. VE. Imo p̄stat ita ut sum cruēta

abire: ut manifeſtius ꝑpietatem eorum ꝓ oculis illi
ponā. PHI. Donato mihi ſaltem paucos dies ut dul/
ciſſimę ꝓſentię tuę fructu nō omnino priuat? ſim.
VE. faxo ut uis. PHI. nō ducam te in ſplendida ędi
ficia: lautas q̄ menſas. tuguriolum eſt mihi q̄d mani
bus ipſe meis extruxi. iuxta quoq̄ antrum naturę ſo
lertiore manu fabricatum. Porro uxor comes uitę
meę non cultiore q̄ ego amictu ueſtita. ſed pudica &
ſobria ſeruat domū. Gnati q̄q̄ ꝑſimiles mihi. ſed nu/
di ita ut te quaſi repręſentent. Capellas tantum pau
cas poſſideo: quas circum hos quotidie ago montes.
quę & lactis nobis uberrima ſuppeditant alimenta.
Pomis etiā & nucib? ueſcor. potum aqua miniſtrat:
mella aliquando mihi delicię. Tum ubi nox aduenta
uit ſalientem propter fontem crepitantib? q̄ & e ſax/
is dulci murmure deriuātem fatigata membra com/
pono. ſubtractiſq̄ arbor? foliis capio ſomnum. Sed:
q̄d ōneſ exupat delicatiſſimas dapes & magnificētiſſi
mos apparat?: eſt mihi pax & quies perpetua. doli ꝑ
cul & fraudes. nihil timoris: nihil odii: nihil inſidia
rum. fida obſequtur coniunx. dulces applaudūt gna
ti. audiunt: gaudent: rident: iocant̄: lętus q̄ ego bi
laris: liber: contentus minimis: uacuus moleſtiarū:
ſecurus omnium & ab omni prorſus anxietate atq̄ a
nimi ꝑturbatione exempt? ago. In bas ego: niſi for/
te faſtidis: te excipiam opes meas. VE. minime faſti/
dio: quas pactoli & iam barenis longe pluris facien/
das puto. PHI. eamus: iam nam adueſperaſcit. ui/
des ut fumant tecta? nō multum abſum?: illuc dicto
citius contendam?. VE. atq̄ ego te ſequor libens;

VEGIUS, MAPHAEUS
INCUN.
X
.V435
ROSENWALD COLL.

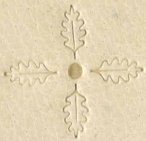

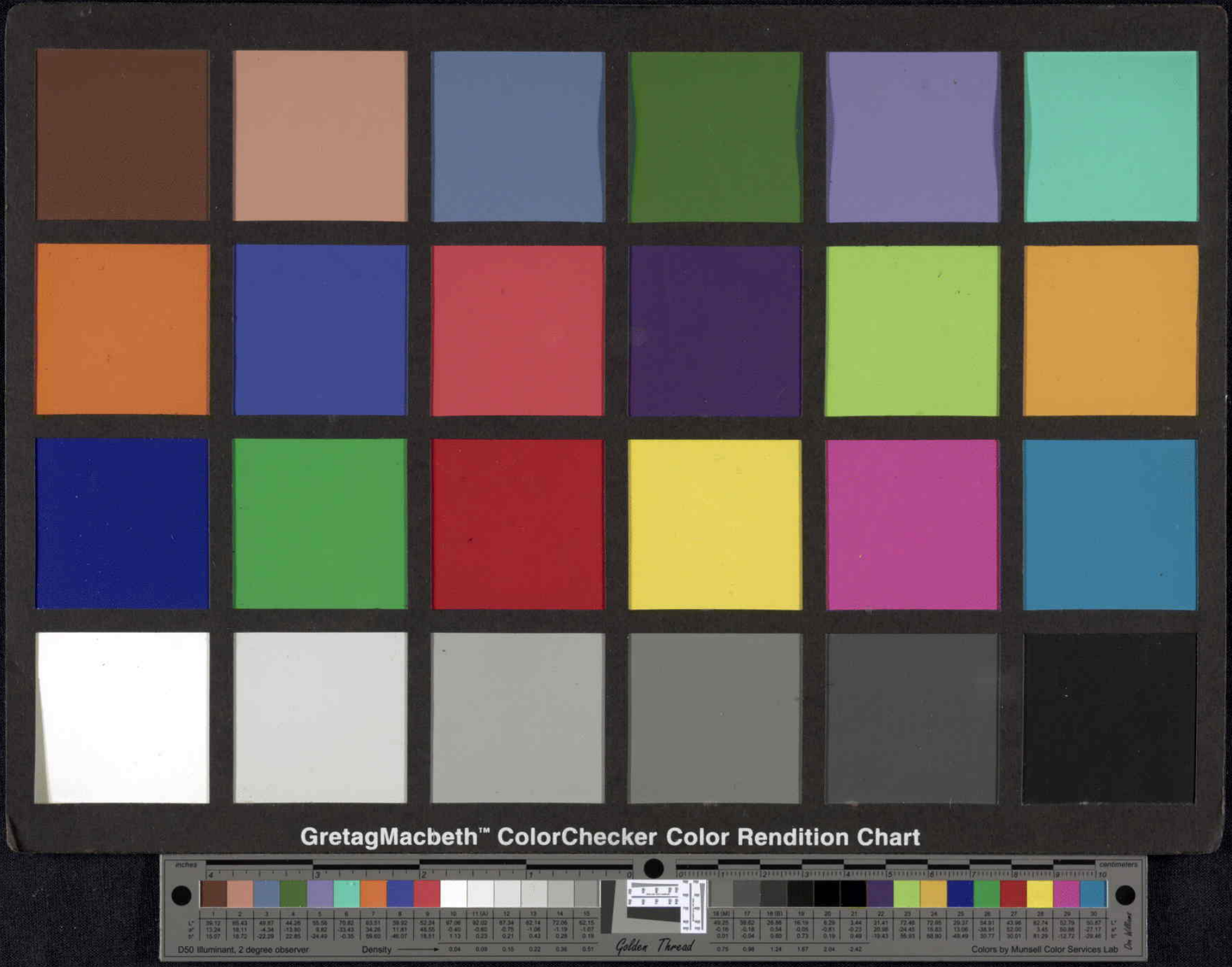
GretagMacbeth™ ColorChecker Color Rendition Chart
inches
centimeters
D50 Illuminant, 2 degree observer
Density
Golden Thread
Colors by Munsell Color Services Lab